

ADVIES IMPULS JONGERENPARTICIPATIE

#JONG053PRAATMEE

ENSCHDE

Inhoudsopgave

1. Definities	3
1.1 <i>Burgerschap</i>	<i>3</i>
1.2 <i>Jongerenparticipatie</i>	<i>3</i>
2. Opdracht & doelstelling	3
2.1 <i>Opdracht</i>	<i>3</i>
2.2 <i>Doelstelling</i>	<i>3</i>
2.3 <i>Afbakening opdracht</i>	<i>3</i>
3. Wat doen we aan burgerschap & participatie?	4
3.1 <i>Jongerenparticipatie</i>	<i>4</i>
3.2 <i>Burgerschapsvorming</i>	<i>4</i>
4. Wat hebben we het afgelopen jaar ‘anders’ gedaan?	4
5. Wat werkt in het vormgeven van een vast team jongerenparticipatie?	5
6. Wat hebben we geleerd over jongerenparticipatie?	5
7. Wat is er nodig om wat er nu is opgebouwd, vast te houden en te versterken?	6
7.1 <i>Vasthouden en versterken</i>	<i>6</i>
7.2 <i>Wat is hiervoor nodig?</i>	<i>6</i>
7.3 <i>Wat is de (maatschappelijke) meerwaarde van jongerenparticipatie?</i>	<i>7</i>

1. Definities

We merken tijdens verschillende gesprekken dat burgerschap en jongerenparticipatie door elkaar worden gebruikt. Daarom geven we hieronder de definities weer, zoals we het hebben toegepast tijdens het project.

1.1 Burgerschap

Burgerschapsvorming brengt jongeren de kennis, vaardigheden en houding bij die ze nodig hebben om nu en later actief te kunnen meedoen in onze samenleving. Het gaat hier over het democratisch proces en het leren van vaardigheden.

1.2 Jongerenparticipatie

Kinder- en/of jongerenparticipatie betekent dat kinderen en jongeren actief meedoen, meepraten en meebeslissen bij zaken die voor hen belangrijk zijn. Jongeren krijgen hier een rol in het beleidsvormingsproces. Wij hebben ervoor gekozen om de term 'jongerenparticipatie' te gebruiken.

2. Opdracht & doelstelling

Voordat we verder gaan, geven we hieronder de opdracht en bijbehorende doelstelling weer.

2.1 Opdracht

In 2023 schrijven we op basis van de ambitie uit het coalitieakkoord een advies over hoe jongerenparticipatie een impuls kan krijgen.

2.2 Doelstelling

In 2026 bereiken en betrekken we een brede(re) afspiegeling van jongeren bij onderwerpen die voor hen relevant zijn. Deze jongeren hebben een stem binnen onze organisatie in de plannen die wij maken voor nu en de toekomst van onze stad. Ze worden gezien, gehoord en meegenomen in de afweging die we maken bij beleids- en besluitvorming.

2.3 Afbakening opdracht

Met een brede groep bedoelen we verschil in opleidingsniveau, sociale-, culturele en economische achtergrond. Eerder richtten we ons op kinderen en jongeren tussen de 10 en 18 jaar. We merkten dat de groep waar we ons op richtten te groot was en niet behapbaar met 1 fte. In de tweede helft van het jaar hebben we er met de opdrachtgever voor gekozen om de opdracht iets bij te stellen. Vanaf dat moment hebben we het accent verschoven naar het voortgezet onderwijs en hiermee de leeftijdscategorie tussen de 12 en 18 jaar.

3. Wat doen we aan burgerschap & participatie?

Voordat we verder ingaan op wat er in het afgelopen jaar is opgebouwd en geleerd. Lichten we hieronder toe wat er nu al bestaat binnen onze organisatie. En ook wat de functie ervan is.

3.1 Jongerenparticipatie

We kennen sinds 2015 een jongerenberaad. Deze bestond tot voor kort uit circa 10 jongeren uit het voortgezet onderwijs (en mbo). De focus ligt op het geven van gevraagd en ongevraagd advies vanuit hun eigen perspectief. Je kan hier niet spreken van een representatieve doelgroep. De stille meerderheid en jongeren met verschillende achtergronden worden niet of minimaal gehoord. We horen vooral jongeren met bestuurlijke ambities. Het voordeel hiervan is, dat het efficiënt werkt en minimale capaciteit van onze organisatie vraagt. Uit een 0-meting dat vorig jaar is uitgevoerd blijkt dat circa 95% van de jongeren uit het voortgezet onderwijs in Enschede het jongerenberaad niet kent. Hiermee is duidelijk geworden dat de zichtbaarheid en diversiteit van het jongerenberaad aandacht vraagt.

We kennen daarnaast ook de studentambtenaren van het mbo, hbo en universiteit. Zij zorgen voor een aansluiting tussen de studenten en beleidsmedewerkers. De zichtbaarheid en vindbaarheid van betrokken stakeholders vraagt nog wel aandacht. Hier wordt door de studentambtenaren aan gewerkt.

Binnen de stadsdelen kennen we de coördinatoren jeugd. Zij hebben een verbindende rol tussen partijen in het stadsdeel die zich bezighouden met het gelukkig, gezond en volwaardig opgroeien van jeugd.

3.2 Burgerschapsvorming

De griffie organiseert samen met ProDemos het democratiespel en klassenbezoek. Hiermee maken respectievelijk basisschoolleerlingen en leerlingen uit het voortgezet onderwijs kennis met de spelregels van de democratie en de rechtsstaat. Dit doen zij aan de hand van fictieve casussen. Het afgelopen jaar hebben we gevraagd aan ProDemos of zij ervoor open staan om met 'echte' lokale casussen te werken. Door het spel te koppelen aan een praktijkcasus verbind je burgerschapsvorming aan jongerenparticipatie. ProDemos gaf aan dat dit voor hun geen werkbaar situatie is. Deze variant hebben we daarom niet verder uitgewerkt.

4. Wat hebben we het afgelopen jaar 'anders' gedaan?

Essentieel anders met de opdracht 'impuls jongerenparticipatie' is dat we ons hebben gericht op het 'in beweging krijgen' ofwel 'activeren' van andere jongeren om mee te praten en hun stem te laten horen. Dit maakt dat we een aantal zaken op een andere dan de reguliere wijze hebben aangepakt:

- We hebben allereerst een divers team met jongeren georganiseerd die samen met ons aan de opdracht wilden werken¹. We hebben de opdracht verdeeld in drie fasen:
 - De opstart- en onderzoeksfase periode januari t/m mei 2023;
We hebben hier een 0-meting en een inhoudelijke peiling gedaan onder jongeren en gemeente.
 - De experimenteerfase periode juni t/m december 2023;
We zijn door middel van verschillende participatievormen met jongeren in gesprek gegaan over de drie onderwerpen kansengelijkheid en armoede, veilige stad en sport en ontspannen die uit de inhoudelijke peiling kwamen.
 - Adviesfase periode t/m maart 2024.
We hebben de geleerde lessen over het bereiken en betrekken van jongeren gedeeld met jongeren, ambtenaren en het gemeentebestuur. Alle drie partijen mochten daarnaast ervaren wat het vraagt om met jongeren de dialoog aan te gaan.
- We hebben gewerkt aan het creëren van eigenaarschap. De jongeren uit het projectteam hadden een essentiële en actieve rol in het vormgeven van de participatieactiviteiten voor andere jongeren. Denk hierbij aan het organiseren van online peilingen, het faciliteren van participatiebijeenkomsten, langs scholen gaan voor het doen van onderzoek, het interviewen van jongeren op straat en het nadenken over de verschillende communicatiekanalen, waaronder Instagram;
- Inmiddels staan deze jongeren bekend onder de naam #JONG053praatmee (hierna: JONG053). Hoewel we ons richten op de leeftijdscategorie tussen de 12 en 18 bestaat de groep op dit moment uit 12 jongeren tussen de 14 en 26 jaar. Hiermee wordt de groep minder kwetsbaar, jongeren leren van en met elkaar en zetten hun eigen competenties en ervaring in;
- Zij waren de belangrijkste adviseurs en hadden inspraak en invloed in alle fasen van de opdracht 'impuls jongerenparticipatie'. Dit werd als zeer positief ervaren door de jongeren;
- Jongeren zijn een specifieke groep in participatie, maar ook in communicatie. Dit vraagt om een andere benadering dan via de reguliere bijeenkomsten en communicatiekanalen. Gedurende het afgelopen jaar hebben we hierop geïnvesteerd door verschillende vormen en communicatiekanalen te gebruiken en kritisch te zijn op de gekozen schrijfstijl. We zijn soms letterlijk de straat op gegaan om jongeren te bevragen, maar hebben ook vragen uitgezet via Instagram.

¹ Bij het jongerenberaad was geen animo om aan deze opdracht mee te werken.

5. Wat werkt in het vormgeven van een vast team jongerenparticipatie?

- Het team bestaat uit jongeren met verschillende leeftijden en achtergronden. Dit en de juiste aansturing werkt bevorderlijk voor de groepsdynamiek en heeft een positieve invloed op de buitenwereld;
- Het ontwikkelen van eigenaarschap draait er niet om dat je jongeren in een keer loslaat en dat ze alles zelf moeten doen. Het is belangrijk om ondersteuning te bieden en jongeren niet te overvragen;
- De jongeren van JONG053 geven aan dat ze merken dat ze zich ontwikkelen op persoonlijk vlak, dat ze het fijn vinden om deel uit te maken van een fijne groep en samen ergens voor staan. De vrijheid die ze krijgen om vorm te geven aan de opdracht maakt het ook leuk. Ze hebben hier wel ondersteuning en sturing bij nodig;
- De persoonlijke band die ze hebben met de projectleider wordt mede als reden gegeven om bij de groep te willen horen en blijven. Allen geven aan dat de projectleider een belangrijke verbindende factor is van de groep;
- Dat er een financiële compensatie tegenover stond, hebben we niet actief gecommuniceerd. Reden hiervoor is dat we de intrinsieke motivatie van jongeren om mee te werken aan de bestuursopdracht 'zeer' belangrijk vonden. Een financiële compensatie werd gegeven omdat deelname ten koste gaat van tijd die ze anders hadden kunnen besteden aan een bijbaan.

Kortom: eigenaarschap werkt, maar ondersteuning is belangrijk. Daarnaast is het hebben van een persoonlijk contact en een band met de ondersteuner een belangrijke voorwaarde en verbindende factor om bij de groep te willen blijven en aan de opdracht te willen werken. Het geven van een financiële compensatie draagt eraan bij dat jongeren 'vrijwillig' niet als 'vrijblijvend' zien.

6. Wat hebben we geleerd over jongerenparticipatie?

Na een jaar van experimenteren hebben we hier een aardig beeld van gekregen van jongerenparticipatie. Heel specifiek het bereiken en betrekken van een brede afspiegeling jongeren bij beleids- en besluitvorming. In dit onderdeel geven we hier antwoord op.

- Het is belangrijk dat jeugd context bij beleidsvragen meekrijgt. Ze worden niet betrokken bij de voorbereiding, waardoor ze basiskennis missen. Advies uitbrengen, meepraten of meedenken wordt dan lastig gemaakt.

Quote JONG053: *het afgelopen jaar liet mij zien dat met de juiste informatie en mogelijkheden de jongeren juist graag betrokken willen worden bij de plannen van de gemeente.*

- Het is belangrijk om in begrijpelijke taal te praten. Beleid en strategie is abstract, maar vindt z'n weerslag uiteindelijk wel in de praktijk. Dus in de leefwereld van onze jonge inwoners. Tijdens elke bijeenkomst die we hadden waar professionals het woord namen, bleek dit een uitdaging te zijn. We zagen jongeren letterlijk afhaken. We deden interventies waar dat nodig was. Zoek uit of vraag hulp hoe je die vertaalslag kan maken, zodat ook jeugd begrijpt waar het over gaat of vraag hier hulp bij.

Voorbeeld: *in het eerste kwartaal van 2023 hebben we bij jongeren opgehaald over welke onderwerpen uit het coalitieakkoord zij graag meepraten. Het coalitieakkoord is vrij abstract geschreven. Om jongeren context mee te geven, hebben we een vorm gekozen die aansluit bij hun leefwereld en taal. We hebben een animatie gemaakt die aansluit bij hun leefwereld en zijn hierover vervolgens in gesprek gegaan. Vooraf is dit ook goed voorbereid en nagedacht over de woorden en eigen voorbeelden van JONG053. Terwijl we bezig waren, merkten we dat we een kleine aanpassing in de methode moesten doen, om zo ook de jongeren uit het praktijkonderwijs te bereiken.*

- Zorg voor een veilige omgeving door een open houding en vraag door. Probeer erachter te komen welke vraag achter de vraag zit. Geen verdediging van beleid, maar oprecht geïnteresseerd in de leefwereld van jongeren, met behorende uitdagingen;
- We zien dat deelnemers tijdens de verschillende bijeenkomsten die we hadden JONG053 als rolmodel beginnen te zien. Dit heeft een positief effect op de dialoog waar we naar streven tijdens die bijeenkomsten;

Quote JONG053: *je kan niet zomaar van jongeren verwachten dat ze open meepraten over gevoelige onderwerpen als jij dat niet minstens ook een beetje doet. Het werkt dan juist om een hele laagdrempelige sfeer te zetten waarin jij kwetsbaar opstelt en waar je de ander dan de mogelijkheid geeft om dat ook te doen.'*

- Kies voor creatieve en leuke werkvormen als het vraagstuk zich hiervoor leent. Jongeren moeten bij wijze van spreken niet doorhebben dat ze met een beleidsvraagstuk bezig zijn;

Voorbeeld: *we hebben in 2023 en 2024 bijeenkomsten gehad in het Stadhuis. In de ene bijeenkomst hebben we sessies gehouden om meer in algemene zin het perspectief van jongeren rondom de thema's veiligheid, kansengelijkheid en armoede en sport en ontspannen op te halen. In de bijeenkomst op 12 maart jl. hebben we hier ambtenaren en raadsleden aan toegevoegd. Elke sessie/workshop had een andere werkvorm. We merkten*

tijdens beide bijeenkomsten dat jongeren geïnteresseerd raakten in het vraagstuk. En in het perspectief van de ambtenaren. Van jongeren kregen we terug dat ze vaak geen beeld hadden bij de ambtenaren en waar ze zich precies mee bezighouden.

- In sommige gevallen is het al voldoende als degene die voor de groep staat, zorgt voor een goed gesprek waarbij jongeren zich gehoord voelen;

Voorbeeld: in het eerste kwartaal van 2023 hebben we twee onderzoeken gedaan. We hebben het resultaat hiervan – zoals ook toegezegd aan de jongeren – teruggekoppeld tijdens een bijeenkomst op 25 mei 2023. De jongeren herkenden zich in de resultaten en spraken tijdens het plenaire deel van de bijeenkomst ook actief mee over de onderwerpen die aan de orde kwamen.

- Zorg ervoor dat jongeren weten wat met hun inbreng gebeurt. Zorg voor een follow up. Het is belangrijk dat iemand dit coördineert. We zien namelijk dat het anders wordt vergeten;
- Jong identificeert zich met jong. Het maakt verschil of iemand van hun eigen generatie of een ouder iemand voor een groep jongeren staat. We zagen dat het een positief verschil maakte als iemand van JONG053 voor de jongeren stond.

7. Wat is er nodig om wat er nu is opgebouwd, vast te houden en te versterken?

Na een jaar experimenteren zijn we er nog niet. De contouren liggen er, maar de fundering moet nog gestort en verstevigd worden. In dit onderdeel geven we advies over wat ervoor nodig is om jongerenparticipatie vast te houden en te versterken. En wat de maatschappelijke meerwaarde is om hier tijd en middelen voor vrij te maken.

7.1 Vasthouden en versterken

Structuur JONG053

Het is niemand ontgaan dat we een diverse groep jongeren bereiken met JONG053. We groeien sneller dan we hadden verwacht toen we in 2023 aan deze opdracht begonnen. We zijn van een projectfase in een vormingsfase beland. Daar waar de focus in het afgelopen jaar lag op het bereiken en betrekken van jongeren, richten we ons vanaf dit jaar op de positionering van JONG053. Waar staan ze voor en hoe willen zij zich organiseren? Hierbij kan men denken aan de functie die het team wil vervullen (advies en activering), welke rollen daarbij passen, hoe diversiteit binnen het team te borgen enzovoorts. Maar ook de frequentie van het aantal ontmoetingen/bijeenkomsten horen hierbij.

Samenwerking netwerkpartners

We hebben al een mooi netwerk waaronder scholen, welzijnspartner Alifa en stichting Move. Dit jaar kijken we hoe we binnen de verschillende opdrachten die er bij elke organisatie liggen, elkaar (verder) kunnen versterken. Onderdeel hiervan wordt ook de maatschappelijke stage. We zijn in gesprek met een aantal scholen om te kijken of we de maatschappelijke stage kunnen verbinden aan een rol in JONG053 en/of deelname aan participatiebijeenkomsten. Ook onderzoeken we of we nieuwe vormen van participatie in kunnen zetten tijdens lessen. Denk bijvoorbeeld aan het starten van een dialoog via Instagram tijdens de les. Als we verder mogen, is het afhankelijk van de capaciteit en middelen die hiervoor vrij wordt gemaakt of we dit netwerk verder uit gaan breiden.

De interne organisatie

We hebben jongeren in het afgelopen jaar betrokken vanuit twee werelden. Enerzijds hebben we opgehaald over welke onderwerpen jongeren graag meepraten. Hier zit namelijk de 'energie' en die moet je aangrijpen om de dialoog aan te gaan. Anderzijds hebben we dit proberen te koppelen aan een concrete beleidsvraag waar de inbreng van jongeren voor nodig is. We hebben gezien dat dit niet altijd een makkelijke opgave is vanwege werkdruk en capaciteit, en als het wel lukt dan is de uitdaging hoe je de inbreng van jongeren gebruikt. Daar waar wel medewerking wordt gegeven, is de uitdaging hoe je de inbreng van jongeren gebruikt. Gebruikt men het om beleid te maken en/of te verbeteren? Ongeacht het antwoord hierop, is het belangrijk om hier terugkoppeling over te geven. Je hebt iemand nodig die dit coördineert.

Communicatie

- De Instagrampagina verder optimaliseren en hiermee jongeren in staat stellen om op een laagdrempelige manier deel te nemen aan (beleids)vraagstukken;
- Uitwerken over hoe de inbreng van jongeren wordt gebruikt in het besluitvormingsproces en zorg voor transparantie over de resultaten en impact van hun bijdragen.

7.2 Wat is hiervoor nodig?

- Een team met gemotiveerde jongeren;
- Jongeren hebben vaak weinig tijd. Het is daarom belangrijk om ondersteuning te bieden en jongeren niet te overvragen;
- Een coördinator die de vragen en achtergrondinformatie stuurt, filtert en redigeert;

- Een pionier die weet te schakelen tussen de verschillende belangen en stakeholders. En samen met hen werkt aan structuur en borging van jongerenparticipatie;
- Iemand die outreachend te werk gaat en hiermee een brede doelgroep weet te bereiken en vast te houden;
- Iemand die zorgt voor verbinding;
- Iemand die zorgt voor de communicatie richting de verschillende stakeholders.

Het is belangrijk om hier tijd en capaciteit voor vrij te maken vanaf 2025.

7.3 Wat is de (maatschappelijke) meerwaarde van jongerenparticipatie?

- Jongeren leven in de tijd van nu en straks. Zij zijn de toekomst en ondervinden de gevolgen van keuzes die wij nu maken;
- Jongeren kijken naar hun omgeving op een andere manier dan wij. Ze zien bijvoorbeeld blinde vlekken, hebben een frisse blik;
- Jongeren denken minder in vaste kaders en regels. Dit leidt tot verfrissende inzichten;
- Door ook de perspectieven van jongeren mee te nemen/wegen, verrijk je het beleid;
- We versterken met jongerenparticipatie de democratie en burgerschap vanwege het feit dat ze in een vroeg stadium worden betrokken bij het 'democratisch spel' en leren hoe het werkt als je verandering wil;
- Het leidt tot vertrouwen van jongeren in de overheid;
- Verder komt de leefwereld van jongeren dichterbij de realiteit en zorgen we dat jongeren die we niet als vanzelfsprekend horen (de stille meerderheid) niet afdwalen of achterblijven;
- Voor de rest van de gemeenschap, de jongeren en de organisatie is het voordeel dat jongeren dichterbij komen te staan of dat er in ieder geval (meer) begrip ontstaat tussen de verschillende generaties;
- En als het een beetje meezit, zien we straks meer jongeren naar de stembus gaan en kiezen voor een partij die dicht bij hun idealen staan.